TEOLOJİ VE DİN FELSEFESİ -"BEN KİMİM?" SORUSUNUN BİLİMSEL, DİNSEL VE FELSEFİ AÇIDAN TARTIŞILMASI

Teoloji: Belli bir dine ait, onun bilgilerinin ve özelliklerinin doğru anlaşılması için yapılan çalışma alanı teoloji (Tanrı bilimi, ilahiyat) olarak adlandırılır. Teolog, ele aldığı dinin içeriğini açıklamaya çalışır. Dinin toplumsal boyutunda sosyolojiyle, bireysel boyutunda psikolojiyle, tarihsel boyutunda tarihle ilişki içinde olan teolog, en çok felsefeyle etkileşimdedir.

Din felsefesi: Belli bir dini değil de genel olarak din olgusunu, dinin kavramlarını, temel iddialarını, insan yaşamındaki yerini, akla dayalı olarak açıklamaya ve sorgulamaya çalışır. Özgür düşünmeyi ve sorgulamayı temel alır. Yani otoriteye bağlılığı yoktur. Din felsefesi dini yaymak gibi bir amaç gütmez. İnsan yaşamını düzenleyecek kurallar koymayı da amaçlamaz. Din olgusunu bağımsız, özel bir varlık alanı olarak görür ve onun insan yaşamında oynadığı rolü göstermeye çalışır. Dinin temel kavram ve iddialarına; eleştirici, sistemli ve akla dayalı açıklamalar yapabilmek amacıyla yönelir. Din alanının temel kavramlarını çözümler ve aralarındaki ilişkileri ortaya koyar. Felsefenin sanata, ahlaka ya da siyasete yaklaşımı neyse dine yaklaşımı da odur.

'Ben Kimim?' İnsan ve Hayatın Anlamı

İnsanın temel sorularından bazıları «kim olduğu, hayatın anlamı, ölümden sonra yaşamın olup olmadığı» sorulardır. Felsefe, insan varoluşunu sorgulamaya, hayatın anlamını bulmaya yardım eder.

Fakat elbette felsefenin yanıtları değişkendir ve sadece filozofun bakış açısına bağlıdır. Bir insana "Sen kimsin?" diye sorulduğunda çoğu zaman ismini veya mesleğini söyler. İsim, o insanın aslında ne olduğunu göstermez. Sadece o insanı işaret etmenin aracıdır. Meslek de insanın hayatındaki rollerden birini işaret eden nitelendirmelerden başka bir şey değildir. Böyle olmasaydı insan ismini ya da mesleğini değiştirdiğinde onu o yapan şeyler de değişmiş olurdu. Bu da akla yatkın değildir. "Ben kimim?" sorusunu düşünen her insan; aslında kendinin ne olduğunu, nasıl dünyaya geldiğini, dünyadaki rolünü, ölümden sonra ne olacağını ve benzeri soruları kendine yöneltmiş olur.

Felsefi açıdan "Ben kimim?" sorusuna verilen cevaplarda filozoflar daha çok akılsal temellendirmeler kullanmıştır. İnsanlar kimi zaman bu cevapları kendi düşüncelerine temel olarak kabul ettiği gibi birçoğunu da reddetmiştir. Filozoflar, insanı yalnızca bir beden varlığı olarak değil, aynı zamanda ahlâkî bir varlık olarak ele almak; onu bilinç sahibi olan bir varlık olarak, değer duygusuna sahip, tavır takınan, belirleyen, isteyen, seven veya inanan bir varlık olarak ele almışlardır.

İnsan geçmişten beri kendi temel sorularına cevap aramıştır. Bu soruların başında şunlar gelir;

- ➢ Ben kimim?
- ➢ Varlığımın amacı nedir?
- ➢ Bu dünyaya nereden geldim ve nereye gidiyorum?
- ➢ Daha önce bu dünyada bulunmuş muydum?
- ➢ Ne diye bu dünyaya geldim?
- ➢ Gerçeklerin tümünü anlamaya gücüm yeter mi?

Din bu sorulara kutsal bir kaynağa dayanarak yanıt verir. Dinin verdiği yanıtlar kesindir, şüphe içermez. Teologlar bu konuları dine göre değerlendirirken inançla bağlantılı bir şekilde cevap aramaya çalışır.

Bilim ise bu noktada felsefe ve dinden ayrılır. Bilim olgular dünyasında iş görür. Gözlemlenebilen, ölçülebilen olguları inceler. Bilim uzmanlık alanlarına göre insanı farklı açılardan ele alır. Bilim insan etkinliği olarak doğal ve tecrübe edilmiş olandan yola çıkar. Bu çerçevede insanın kim olduğu bilim için deneysel bir sorundur. İnsan ve hayatın anlamına ilişkin sorular, bilimin ele alacağı türden sorular değildir. Bilim elde ettiği sonuçlarla evrenin nasıl meydana geldiğini, evrendeki düzeni inceler. Fakat felsefe ve din gibi insanlara yol göstermez, kılavuzluk etmez.

Teoloji Ve Din Felsefesi Arasında Öne Çıkan Farklar

TEOLOJİ	DİN FELSEFESİ
• Yalnızca belli bir dini konu edinir. • Her dinin kendine özgü bir teolojisi vardır. (İslam teolojisi, Yahudi teolojisi gibi) • Belli bir dini açıklama ve yayma amacı taşır. • Dogmatiktir, sorgulamaz, tartışmaz. • Teoloji insanların inançlarını güçlendirmek, din kurallarıyla insan yaşantısına yön vermek amacındadır.	• Din ayrımı gözetmeksizin doğrudan doğruya dinlere ait kavramlarla ilgilenir. • Tüm dinlere eşit uzaklıktadır. • Din felsefesi dini sorgularken insanları daha inançlı ya da inançsız yapmaya uğraşmaz. • Sorgular ve eleştirir. • Kural koymaz ve kesin yargılardan uzak durur.

SORULAR

SORU 1:

Bir tek teoloji yoktur. Hemen her dinin kendi teolojisi vardır; Hristiyan ve İslam teolojisi gibi. Bunlardan hiçbiri açıklamalarında ait oldukları dinin inanç esaslarının dışına çıkmaz.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi bu durumun sebebi olamaz?

A) Teolojilerin ait oldukları dini baştan doğru kabul etmeleri

B) Teolojilerin din felsefesi gibi dine eleştirel olarak yaklaşmaları

C) Teolojilerin ait oldukları dinin doğruluğunu ispat etme çabaları

D) Teolojilerin belli bir dini görüşü savunmaya çalışmaları

E) Teolojilerin din felsefesi gibi dinlere tarafsız yaklaşmamaları

Cevap: B

SORU 2:

Din, insanlara bir inanç ve anlam bütünlüğü içinde sunduğu yaşam biçimini, bir dünya görüşü kapsamında kurallaştıran toplumsal kurumdur. Din felsefesi ise dine felsefi açıdan yaklaşır ve onu akılcı, eleştirel ve tutarlı bir biçimde sorgular.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi dinin değil, din felsefesinin alanına girer?

A) Evrenin yaratılışını açıklamak

B) Vahyin temelini ve amacını belirlemek

C) İnsanların ahiret inancını güçlendirmek

D) İnsanların Tanrı'ya inanıp itaat etmelerini sağlamak

E) Tanrı'nın var olup olmadığını sorgulamak

Cevap: E

SORU 3:

"Ben kimim?" sorusu insanın sürekli kendine sorduğu sorulardan biridir. Bu soru felsefe, bilim ve din açısından farklı açılardan ele alınmıştır. Bu sorunun cevabı konusunda Marcel şöyle demektedir:

"Ben neyim? Doğrusu beni olduğum gibi bilen sadece "Sen"sin. Sadece, "Sen" varoluşumun köklerine nüfuz etmektesin. Sadece "Sen"de tam anlamıyla var olabilirim. Çünkü sadece "Sen", beni ebedî bir sevgiyle sevmektesin ve yine sadece "Sen"de her şeyle, herkesle ve kendimle birleşebilirim.

G. Marcel'in bu düşüncesi için aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez?</u>

A) Tanrının varlığı ya da yokluğu bilinmemektedir.

B) Yaratıcı bir Tanrı fikri kabul edilmektedir.

C) Tanrı ve insan bir ve aynı kabul edilmiştir.

D) Tanrı sonsuz bir sevgi kaynağıdır.

E) Tanrı düşüncesi herkesi ortaklaştırır.

Cevap: A